

institutions and resources that are designed to secure and improve public health and individual health. In all international documents, there are a connection between the obligations and State's available resources. Human rights realization in health care depends on the economic possibilities of the state. The right to health - subjective human right that can only be achieved collectively. With a clear allocation of state - the entity, which has an obligation to ensure public health.

The obligation of States to recognize the right to health is enshrined at international treaties which proclaims social rights. How to define right to health and constitute healthcare system – each State determines it by themselves. The state could not directly guarantee right to health for everyone. States could only provide the conditions for achieving it (mainly because of the existence of the national healthcare system, different policies in health care, etc.) and for its protection (eg. Protection infectious diseases).

A comparative legal analysis of constitutions of European countries allows us to reach such conclusion. Despite the fact that, common International and European treaties effect on healthcare and human rights at health sphere – the constitution provision securing them (form and volume of human rights and State's obligation) are quite different and diverse.

Key words: *healthcare, social rights, public health, health, constitution.*

УДК 342.95(477)

В.О. Веклич

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД ПОЛІТИКИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ І БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ В УКРАЇНІ

Я бачив сон, я бачив дикий страх,
Я бачив сон-кошмар проліг в очах
Людей на площі, сором наших днів
За мертвих темним спогадом горів.
Патриції засіли за дебати –
Мужі поважні зрівнювали втрати.
До церкв и гурт убитих відступав –
До втечі шляхом – натовп теє знав...

Юрій Кучерявий («1943-1947: пам'яті Яцека Куроня») [1, с. 41]

Адміністративно-правові засади політики щодо запобігання і боротьби з корупцією в Україні потребують подальшого комплексного вивчення. Відповідно ж з урахуванням поступальних змін об'єкта вивчення і через необхідність удосконалення інструментарію дослідження у якості нагальної постає проблема належної методології. В цьому контексті й розглянуто її особливості з урахуванням варіативності наукового підходу.

Ключові слова: *боротьба з корупцією, запобігання корупції, метод, методологія, корупція, політика, Україна.*

Постановка проблеми. Не зважаючи на значну актуальність проблематики запобігання і боротьби з корупцією в Україні, методологія дослідження адміністративно-правових засад відповідної політики безпосередньо не розглядалася у

працях учених. Фактичний вплив такого підходу на ефективність правового регулювання виражається як у низькому рівні останнього, так і у нівелюванні зусиль, що спрямовуються на подолання корупції. Таким чином, постає проблема доктринального опрацювання відповідної методології з її наступним практичним вираженням і використанням (та удосконаленням) як у подальших дослідженнях, так і у практиці правозастосування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вже протягом тривалого часу комплексним дослідженням щодо методології вивчення корупції лишається монографія «Корупція: теоретико-методологічні засади дослідження» [2] авторського колективу Львівського державного університету внутрішніх справ, керівником якого був доц. І.О. Ревак. У контексті поточного дослідження вагомим джерелом також є і монографія «Явище політичної корупції: теоретико-методологічний аналіз» [3], яку підготувала Г. В. Кохан у контексті проблематики, що опрацьовується Національним інститутом стратегічних досліджень.

Цікавими є і спроби розглянути подібну тематику в порівняно вузькому ракурсі у публікаціях «Корупція як соціально-правовий феномен: до питання про методологію дослідження» [4] М. Пластуна, «Окремі методи виявлення латентної корупційної злочинності» [5] Н. Федик і «Теоретико-методологічні засади антикорупційної філософсько-освітньої концепції» Є. Вдовиченка [6], а також багатьох інших. Разом з тим слід підкреслити факт розробки «Зasad методології оцінювання рівня корупції в Україні» [7] і «Методологічних положень стандартного опитування населення щодо рівня корупції» [8] 2011 року (які, втім, потребують доопрацювання з урахуванням розвитку суспільних відносин), а також «Методології проведення громадської антикорупційної експертизи: загальні засади» [9] 2012 року (стосовно превентивного вивчення проектів нормативно-правових актів щодо корупційних ризиків). Натомість вже 2 грудня 2016 року було прийнято рішення Національного агентства з питань запобігання корупції, №126 «Про затвердження Методології оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади» [10].

Тож, питання щодо методології вивчення корупції опрацьовувалися різною мірою у сумісних за проблематикою наукових працях і документах, але при цьому в Україні досі є прогалина саме щодо спеціальної доктринальної розробки методології дослідження адміністративно-правових засад політики щодо запобігання і боротьби з корупцією.

Виклад основного матеріалу. Вивчення методології дослідження адміністративно-правових засад політики щодо запобігання і боротьби з корупцією в Україні вимагає двоякого підходу. Передусім це суто доктринальне уявлення про сукупність методів, які можуть застосовуватися у розглядуваному контексті. З іншого боку, має братися до уваги специфіка суб'єкта застосування вказаної методології, що у підсумку виражається у здобутих наукових результатах. При цьому можна констатувати деяку подібність процесів, які були на початку минулого сторіччя і спостерігаються за поточних обставин. Загальні риси щодо цього окреслили Л. Г. Кудрик і Ю. Р. Сурмяк: «вже з початку ХХ ст. духовно-наукові дослідження стали вказувати як на подальші соціальні перевороти, так і на рішучі зміни свідомості, яка особливо з середини ХХ ст. у формі нових душевних здатностей проявляється в усе більшій кількості людей» [11, с. 16]. Також можна погодитися з професором П. Казанським, котрий відзначав, що «тільки знання дійсності є справжнім знанням, придатним до застосування у справі, здатним розвиватися. Тільки воно лишає незабутній слід у розумі й пам'яті, тільки воно «освічує» людину» [12, с. 10]. Таким чином, основним критерієм застосування розглядуваної тут методології має поставати відповідність дійсності у її варіативності й

багатосторонності. Розходження з дійсністю («похибка»), хоча і є ймовірною, але разом з тим має розглядатися у якості чинника дестабілізації щодо системи, у якій будуть застосовуватися результати досліджень, що ґрунтуються на відповідній методології (зумовлюючи внутрішні дисбаланси і суперечності щодо «дійсності», як це можна було спостерігати з «науково-методологічним підходом радянської доби»).

М. Джвіголь-Барош відзначала, що «обізнаність ґрунтується на двох групах особистісних рис: раціональному інтелекті й емоційній поміркованості» [13, с. 19]. Відповідні групи рис резонують з сумісними здібностями. З посиланням на Дж. Бліклі (J. Blikle) нею зазначено: «раціональний інтелект окреслюється у якості здатності до раціонального мислення, під яким мається на увазі:

- здатність до аналізу стану справ;
- здатність до узагальнення, тобто до синтезування окремих випадків у одне загальне знання;
- здатність бачити причинно-наслідкові зв'язки між фактами і подіями;
- здатність до генерування висновків (дедукція);
- здатність давати визначення;
- здатність помічати і вирішувати проблеми» [13, с. 19].

У контексті ж «блоку», який стосується емоційної поміркованості на основі напрацювань Д. Карузо (D. Caruso) і П. Саловея (P. Salovey) М. Джвіголь-Барош виділено такі «складові:

- розпізнавання і усвідомлення власних станів й емоцій інших;
- використання емоцій у мисленнєвому і діяльнісному процесах;
- розуміння емоцій;
- управління емоціями» [13, с. 20].

З урахуванням наведених властивостей суб'єкта пізнання буде оптимальним здійснювати розробку або окреслення методологічного інструментарію. При цьому слід брати до уваги, що пригнічення емоцій у підсумку має наслідком так звану «емоційну тупість», яка, своєю чергою, виражаючись у зниженні емпатії, призводить до зниження спроможності сприймати спонукальні мотиви, риси і характер дій інших осіб. Це ж стосується і можливості щодо сприйняття і опрацювання загальних відомостей, які відображають дійсність у її об'єктивності, а отже, виражається у зниженні рівня інтелектуальних показників (інтелекту суб'єкта дослідження), що у підсумку має наслідком необ'єктивність здобутих результатів. У разі ж, якщо розглядається методологія дослідження адміністративно-правових засад політики щодо запобігання і боротьби з корупцією, то наслідки фактичної помилки з необхідністю набудуть фатальних рис системного рівня. Передусім це виражатиметься у невідповідності інструментарію правового регулювання дійсним суспільним відносинам зі значним зниженням його ефективності.

У розглядуваному дослідженні слід узяти до уваги, що коли під «засадами» (або «принципами») сучасні науковці розуміють «центральне пояснення, особливості, покладені в основу творення або здійснення чого-небудь, що також можуть бути основою теоретичного дослідження, оскільки прийняття їх такими чи інакшими визначає подальшу структуру наукового пошуку та наукові результати» [14, с. 182], то під «адміністративно-правовими засадами політики щодо запобігання і боротьби з корупцією» у контексті цього дослідження слід вбачати вихідні системотворчі особливості й риси, що закріплені на основі норм і положень адміністративного права (набуваючи вираження у ньому) й об'єктивуються через діяльність органів державної влади, політичних партій і громадських організацій щодо забезпечення від виникнення проявів корупції або у здійсненні активних заходів у разі виявлення корупційної

діяльності, що вимагає нагального і адекватного реагування. При цьому слід взяти до уваги дещо неординарне зауваження д.ю.н., професора О. Александрова: «лише міждисциплінарні дослідження на перетині соціології, психології, лінгвістики, антропології та правознавства здатні відродити науку в галузі теорії права. Вчення про право має бути синтетичним» [15, с. 204-205]. У подібному ж напрямку розгляду проблематики мають виражатися й адміністративно-правові дослідження.

Цілком самоочевидним є те, що теоретичне дослідження у розглядуваному контексті має мати у якості своєї підсумкової мети (нехай і опосередковано) досягнення чітких практичних наслідків. Тож, у якості ідеалізованої мети застосування методології дослідження адміністративно-правових засад політики щодо запобігання і боротьби з корупцією в Україні можна визначити здобуття таких відомостей, які відображають істину щодо особливостей системотворчих якостей і властивостей діяльності, яка здійснюється органами державної влади, місцевого самоврядування і громадськими організаціями стосовно попередження виникнення проявів корупції (з урахуванням її загальних тлумачень), а також забезпечення активної протидії у разі виявлення її проявів (зокрема, на системному рівні). Це визначення є дещо абстрактним, але забезпечує уявлення щодо загальних рис застосування розглядуваних методів.

Загалом, слід підкреслити відмінність між методами вивчення корупції як такої і методами, що мають використовуватися при дослідженні політики щодо її подолання у цілому (сутнісна відмінність – об'єкт дослідження), що виражається у системності їх використання. Разом з тим деякі подібні методи можуть використовуватися у обох випадках.

Беручи до уваги наведені вище властивості суб'єкта дослідження спробуємо безпосередньо окреслити саму методологію у її системному вираженні (оскільки динамічними є суспільні відносини щодо корупції, то і діяльність, яка спрямовується на її подолання має відображати цю динаміку змін, а відповідно – поступально перетворюватися, тим самим забезпечуючи дієву динамічність правового впливу на суспільні відносини першопочатково виражаючись у базових нормативно-правових актах, які стосуються політики у цій сфері). Так, слід взяти до уваги, що відповідне правове регулювання (базово) і методологія, які розглядаються у цьому контексті мають доопрацьовуватися і удосконалюватися відповідно до становища (змін) об'єкта дослідження. Тобто, як зазначає М. Костицький: «юридична наука з одного боку є самостійною галуззю знання і пізнання, а з іншого – вона, як підсистема юриспруденції і перебуває в постійному зв'язку з юридичною практикою, відповідає на її запити, готує для неї теоретичні обґрунтування та концепції і без такого зв'язку юридична наука могла би виродитися в непотрібну схоластику» [16, с. 5] (у нашому випадку – ефективність правового регулювання було б знівельовано).

Тож, зважаючи на наявність в суб'єкта дослідження такої властивості, як вже згаданий «раціональний інтелект», передусім важливо виділити прийнятність і доцільність застосування у розглядуваному контексті загальнонаукової методології. Тут видається доречним розглянути зауваження д.ю.н. І. Жаровської, котра відзначає: «своєрідним компромісом між надто широкою і надто вузькою інтерпретацією змісту терміна методологія, що вказує шлях пізнання, вважається багаторівневий підхід, коли розрізняються найзагальніші методи наукового пізнання – аналіз і синтез, сходження від абстрактного до конкретного тощо (філософська методологія); загальні для багатьох наук, міждисциплінарні методи пізнання – системний та організаційний аналіз; кібернетичний, синергетичний підходи тощо» [17, с. 138]. Загальнонаукові методи пізнання (як і міждисциплінарні) опрацьовувалися і використовувалися як багатьма науковцями старших поколінь, так і вже молодій хвилі, котра долучається до наукової

діяльності. Зокрема, тут можна відзначити невелику розвідку на тему «Загальнонаукові методи дослідження» [18], яку підготували Н.О. Гнатюк і О.В. Городецька. Особливої потреби щодо конкретизації згаданої групи методів у контексті поточної публікації не вбачається через порівняно значну кількість вже існуючих напрацювань. При цьому слід взяти до уваги, що відповідні методи обов'язково мають застосовуватися з урахуванням принципів наукової доцільності і прийнятності щодо мети дослідження і юридичних та моральних вимог. Також самі науковці, котрі здійснюють відповідні дослідження у контексті окресленої проблематики повинні вбачати проблемний характер наукових розробок у контексті подальшого практичного використання здобутих результатів. Таким чином, використання того чи іншого методу обґрунтовується і можливістю розвитку адміністративно-правових засад політики щодо запобігання і боротьби з корупцією в Україні задля системного подолання цього явища.

Розглядаючи спеціально-наукові методи у контексті поточного дослідження, доречно відзначити необхідність чіткого розрізнення різних груп методів, які можуть видаватися сумісними з урахуванням практичної детермінанти: «в основу розмежування понять «методологія правознавства» і «методологія права» покладено уявлення про правознавство як науку з характерними для неї особливими методами пізнання та право з властивою для нього системою методів правового регулювання, тобто прийомів впливу на поведінку суб'єктів суспільних відносин, а також систематизації нормативного матеріалу, тлумачення юридичних текстів і вчення про них. Зазначається, що вона має істотне значення для ефективного правового регулювання, натомість методологія правознавства потрібна для здійснення ефективної пізнавальної діяльності. І якщо метою застосування методів правового регулювання, систематизації норм права та їх тлумачення є впорядкування суспільних відносин, досягнення правової визначеності, то метою методів пізнання – виявлення нових закономірностей розвитку права та інших правових явищ, формування ефективної системи правових знань» [19, с. 35]. У нашому ж випадку передусім слід користуватися методами правознавства, але, через особливості практико-орієнтованого підходу, застосовувати методи права або розглядати теоретичну модель використання деяких з-поміж них у зв'язку зі здобутими науковими результатами. Зокрема це зумовлено існуванням ендогенних (щодо внутрішньої узгодженості й взаємодії елементів досліджуваного об'єкта як системи) і екзогенних факторів (зовнішніх щодо об'єкта чинників, зокрема самого суспільства). Останні ж можуть впливати на стан самих «адміністративно-правових засад» політики у розглядуваній сфері (їх «корозію»). Останнє вимагає урахування необхідності методологічної інтерпретації результатів, здобутих за допомогою спеціальних методів задля того аби забезпечити згадані «засади» і практику правозастосування (з можливим генеруванням нових «засад» превентивної спрямованості). Прикладом є результати дослідження щодо сплати податків: «методи оцінки включають в себе як інструментальні варіативні методи і методи зіставлення оцінок ймовірності («схильності»), так і контроль за потенційною ендогенністю ухилення [від сплати податків] і корупцією. Результати показують, що саме корупція значною мірою призводить до вищого рівня ухилення; тобто корупція податкових службовців є статистично і економічно значущою детермінантою ухилення від сплати податків» [20, с. 1].

Тож, стосовно вивчення правових явищ загалом можна виокремити загально-праві методи, хоча вироблено і спеціальну методологію галузевого спрямування (з урахуванням особливостей адміністративного права). Розглянувши загально-правові методи, у контексті поточного дослідження можна виокремити такі методи: інтерпретації (тлумачення), історико-правовий, порівняльно-правовий і формально-

юридичний. У якості комплексного напрямку щодо сприйняття суб'єктом дослідження особливостей норм права виступає юридична герменевтика (у сукупності методологічних особливостей, які можуть використовуватися безпосередньо під час здійснення дослідження). До спеціальних адміністративно-правових можна віднести метод аналізу й узагальнення адміністративної практики, синергетичний метод (щодо вивчення адміністративного права як системи з сутнісною єдністю його елементів), метод адміністративно-правового моделювання (який виражається у встановленні або ознак презюмуванням подібності різних адміністративно-правових явищ з виробленням обґрунтованих висновків) тощо.

У контексті емоційної поміркованості суб'єкта дослідження слід підкреслити необхідність врахування ним культурних, ідеологічних і «емоційних» штампів, які можуть вплинути на обрання того чи іншого методу під час дослідження, а також на інтерпретацію здобутих результатів з тим аби розширити базу для варіативності підходів і методологічних прийомів, які безпосередньо використовуються, оскільки застосування ширшої методології дозволяє розширити обсяг даних стосовно адміністративно-правових засад політики щодо запобігання і боротьби з корупцією в Україні. При цьому слід брати до уваги, що емоційна сфера може виявитися домінантною через специфіку середовища, у якому здійснюється дослідження. Це зумовлює необхідність врахування впливу емоційної складової на можливість практичної реалізації здобутих наукових результатів, що тягне за собою потребу стосовно використання спеціальних проміжних методів у мисленнєвому і діяльнісному процесах (у самому дослідженні), які базуються на розумінні й управлінні емоціями (на індивідуальному і колективному рівнях стосовно політики щодо запобігання і боротьби з корупцією в Україні).

Висновки. Методологія дослідження адміністративно-правових засад політики щодо запобігання і боротьби з корупцією в Україні є комплексним і багаторівневим явищем. Існування екзогенних і ендегенних чинників щодо неї, а також особливості суб'єкта її використання у підсумку можуть справити вирішальний вплив на здобуті результати. Разом з тим динамічний характер суспільних відносин стосовно політики щодо запобігання і боротьби з корупцією в Україні загалом вимагає належної і поступальної розробки нових методів задля здійснення досліджень у цій сфері, що повинно мати у якості загальної мети забезпечення дієвості правового регулювання.

Список використаної літератури:

1. Кучерявий Ю. Релігія культури : поезії / Ю. Кучерявий. – Брустурів : Discursus, 2016. – 62 с. ; Kucheriavyi Yu. Relihiia kultury : poezii / Yu. Kucheriavyi. – Brusturiv : Discursus, 2016. – 62 s.
2. Корупція: теоретико-методологічні засади дослідження : моногр. / кер. авт. кол. І. О. Ревак. – Львів : ЛьвДУВС, 2011. – 220 с. ; Koruptsiia: teoretyko-metodolohichni zasady doslidzhennia : monohr. / ker. avt. kol. I. O. Revak. – Lviv : LvDUVS, 2011. – 220 s.
3. Кохан Г. В. Явище політичної корупції: теоретико-методологічний аналіз: моногр. / Г. В. Кохан. – Київ : НІСД, 2013. – 232 с. ; Kokhan H. V. Yavyshe politychnoi koruptsii: teoretyko-metodolohichniy analiz: monohr. / H. V. Kokhan. – Kyiv : NISD, 2013. – 232 s.
4. Пластун М. С. Корупція як соціально-правовий феномен: до питання про методологію дослідження / М. С. Пластун // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право. – 2016. – Вип. 12. – С. 26-37 ; Plastun M. S. Koruptsiia yak sotsialno-pravovyi fenomen: do pytannia pro metodolohiiu doslidzhennia / M. S. Plastun // Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu. Seria: Pravo. – 2016. – Vyp. 12. – S. 26-37.

5. Федик Н. Окремі методи виявлення латентної корупційної злочинності / Н. Федик // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2015. – Вип. 62. – С. 177-183 ; Fedyk N. Okremi metody vyivlennia latentnoi koruptsiinoi zlochynnosti / N. Fedyk // Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia yurydychna. – 2015. – Vyp. 62. – S. 177-183.

6. Вдовиченко Є. Теоретико-методологічні засади антикорупційної філософсько-освітньої концепції / Є. Вдовиченко // Схід. – 2016. – № 1. – С. 63-68 ; Vdovychenko Ye. Teoretyko-metodolohichni zasady antykoruptsiinoi filosofsko-osvitnoi kontseptsii / Ye. Vdovychenko // Skhid. – 2016. – № 1. – S. 63-68.

7. Засади методології оцінювання рівня корупції в Україні [Електронний ресурс] / О. В. Сердюк, І. М. Осика, О. В. Волянська, М. А. Огай // Національне агентство з питань запобігання корупції. – Режим доступу : https://nazk.gov.ua/sites/default/files/docs/nazk_files/doslidzhennya/3.pdf ; Zasady metodolohii otsiniuvannia rivnia koruptsii v Ukraini [Elektronnyi resurs] / O. V. Serdiuk, I. M. Osyka, O. V. Volianska, M. A. Ohai // Natsionalne ahentstvo z pytan zapobihannia koruptsii. – Rezhym dostupu : https://nazk.gov.ua/sites/default/files/docs/nazk_files/doslidzhennya/3.pdf

8. Методологічні положення стандартного опитування населення щодо рівня корупції. Пілотна серія / М. Ю. Огай, В. Г. Саріогло, О. В. Волянська та ін. – Київ : Атіка, 2011. – 64 с. ; Metodolohichni polozhennia standartnoho opytuvannia naseleennia shchodo rivnia koruptsii. Pilotna seriia / M. Yu. Ohai, V. H. Sariohlo, O. V. Volianska ta in. – Kyiv : Atika, 2011. – 64 s.

9. Методологія проведення громадської антикорупційної експертизи: загальні засади / І. М. Осика, М. І. Хавронюк, О. С. Хмара, Т. Г. Яцків. – Київ, 2012. – 54 с. ; Metodolohiia provedennia hromadskoi antykoruptsiinoi ekspertyzy: zahalni zasady / I. M. Osyka, M. I. Khavroniuk, O. S. Khmara, T. H. Yatskiv. – Kyiv, 2012. – 54 s

10. Про затвердження Методології оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади : рішення Національного агентства з питань запобігання корупції, 2 груд. 2016 р. №126 // Офіційний вісник України. – 2017. – № 4. – С. 811 ; Pro zatverdzhennia Metodolohii otsiniuvannia koruptsiinykh ryzykiv u diialnosti orhaniv vlady : rishennia Natsionalnoho ahentstva z pytan zapobihannia koruptsii, 2 hrud. 2016 r. №126 // Ofitsiyni visnyk Ukrainy. – 2017. – № 4. – S. 811.

11. Кудрик Л. Г. Діти Індіго – зерна нового людства : посіб. для вчителів, виховників і батьків / Л. Г. Кудрик, Ю. Р. Сурмяк. – Львів : Аверс, 2012. – 376 с. ; Kudryk L. H. Dity Indyho – zerna novoho liudstva : posib. dlia vchyteliv, vykhovnykiv i batkiv / L. H. Kudryk, Yu. R. Surmiak. – Lviv : Avers, 2012. – 376 s

12. Казанській П. Е. Возрождение изучения права въ русскихъ университетахъ (рѣчь студентамъ Новороссійскаго Университета) / П. Е. Казанській. – Одесса : Типографія «Одесскаго листка», 1903. – 16 с. ; Kazanskiy P. Ye. Vozrozhdenie izucheniya prava v russkikh universitetakh (rѣch studentam Novorossiyskago Universiteta) / P. Ye. Kazanskiy. – Odessa : Tipografiya «Odesskago listka», 1903. – 16 s.

13. Dźwigoł-Barosz M. Role of emotional intelligence in creating professional succes / M. Dźwigoł-Barosz // Проблеми управління і економіки підприємств в сучасних умовах : матер. XIII Міжнарод. наук.-практ. конф., м. Київ, 26-27 квітня 2017 р. : тези доп. – Київ : НУХТ, 2017. – Р. 19-21 ; Dźwigoł-Barosz M. Role of emotional intelligence in creating professional succes / M. Dźwigoł-Barosz // Problemy upravlinnia i ekonomiky pidpriemstv v suchasnykh umovakh : mater. KhIII Mizhnarod. nauk.-prakt. konf., m. Kyiv, 26-27 kvitnia 2017 r. : tezy dop. – Kyiv : NUKhT, 2017. – R. 19-21

14. Енциклопедичний словник економіста-міжнародника: концептуальні підходи,

терміни, визначення, неологізми / за ред. С. О. Гуткевич, М. І. Пугачова, І. Г. Оніщенко. – Київ : НУХТ, 2016. – 312 с. ; Entsyklopedychnyi slovnyk ekonomista-mizhnarodnyka: kontseptualni pidkhody, terminy, vyznachennia, neolohizmy / za red. S. O. Hutkevych, M. I. Puhachova, I. H. Onishchenko. – Kyiv : NUKhT, 2016. – 312 s.

15. Александров О. Антиметодологічна розвідка про ефективне і справедливе у праві / О. Александров // Право України. – 2014. – № 1. – С. 203-211 ; Aleksandrov O. Antymetodolohichna rozvidka pro efektyvne i spravedlyve u pravi / O. Aleksandrov // Pravo Ukrainy. – 2014. – № 1. – S. 203-211 ..

16. Костицький М. В. Філософські та наукознавчі проблеми юриспруденції (як науково-практичного комплексу) та окремих галузей юридичної науки / М. В. Костицький // Філософські та методологічні проблеми права. – 2013. – № 1-2. – С. 3-10 ; Kostytskyi M. V. Filosofski ta naukoznavtsi problemy yurysprudentsii (iak naukovo-praktychnoho kompleksu) ta okremykh haluzei yurydychnoi nauky / M. V. Kostytskyi // Filosofski ta metodolohichni problemy prava. – 2013. – № 1-2. – S. 3-10.

17. Жаровська І. М. Щодо проблем методології теорії держави і права / І. М. Жаровська // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. – 2015. - № 827. - С. 138-141 ; Zharovska I. M. Shchodo problem metodolohii teorii derzhavy i prava / I. M. Zharovska // Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika». Yurydychni nauky. – 2015. - № 827. - S. 138-141.

18. Гнатюк Н. О. Загальнонаукові методи дослідження / Н. О. Гнатюк, О. В. Городецька // Природничі науки і освіта [УДПУ ім. П. Тичини] : зб. наук. праць. – Умань: Візаві, 2013. – С. 98–99 ; Hnatiuk N. O. Zahalnonaukovyi metody doslidzhennia / N. O. Hnatiuk, O. V. Horodetska // Pryrodnychi nauky i osvita [UDPU im. P. Tychyny] : zb. nauk. prats. – Uman: Vizavi, 2013. – С. 98–99.

19. Кельман М. Методологія сучасного правознавства: становлення та основні напрями розвитку / М. Кельман // Психологія і суспільство. – 2015. – № 4. – С. 33-46 ; Kelman M. Metodolohiia suchasnoho pravoznavstva: stanovlennia ta osnovni napriamy rozvytku / M. Kelman // Psykholohiia i suspilstvo. – 2015. – № 4. – S. 33-46

20. Alm J. Corruption and Firm Tax Evasion / J. Alm, J. Martinez-Vazquez, Ch. McClellan. – Atlanta : Georgia State University, 2014. – 47 p.

Стаття надійшла до редакції 07.07.2017 р.

V.O. Veklych

RESEARCH METHODOLOGY OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL POLICY PRINCIPLES ON THE PREVENTION AND COMBATING CORRUPTION IN UKRAINE

Considering urgent practical need in adequate research of the administrative and legal policy principles for preventing and combating corruption in Ukraine there is equivalent need in applicable methodology. This research is provided taking into account dynamic and progressive changes in the object of study that refers to escalating changes of social relations. Thus variability of the scientific approach provided opportunity to revise the object of this research in relevant connections to some exogenous and endogenous factors including specific researcher's traits and environment of research conduction in the view of corruption influences. Revised methodology is considered as a complex and multilevel phenomenon. Existence of different factors concerning such methodology and especially individual traits of subject who is operating it, may cause a decisive influence on the obtained results. At the same time, the dynamic nature of public relations considering prevention and combating corruption in Ukraine in general requires a proper and steady development of new methods for conducting research in this field. Such approach should have the maintenance of the

effectiveness of legal regulation as its general objective. Still further researches and improvements of the outlined methodological problems have to be conducted in the future in order to suffice needs for applicable legal regulations of social relations.

Keywords: *fighting of corruption, corruption prevention, method, methodology, corruption, politics, Ukraine.*

УДК 343.98

Г. Г. Галстян

ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ В ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

Висвітлюється історичний аспект формування, становлення та використання спеціальної техніки в правоохоронній діяльності. Підтверджується факт використання оперативно-технічних засобів, як невід'ємної складової розслідування злочинів на всьому процесі становлення та розвитку правоохоронних органів.

Ключові слова: *спеціальна техніка, криміналістична техніка, оперативно-технічні засоби, генезис, правоохоронна діяльність.*

Постановка проблеми. Започаткована багато років тому європейська інтеграція України передбачає еволюцію радянського законодавства до законодавства європейських країн. Очевидно, що реформування законодавства в сфері використання спеціальної техніки неможливе без науково-технічних досягнень сьогодення. Проблеми використання спеціальної техніки та інформації, отриманої за її допомогою, постійно виникали і стикалися на рубежі практико-нормативного використання.

Враховуючи постійний розвиток злочинів та способів їх вчинення з'явилася негайна потреба в підтримці потенціалу розвитку технічних засобів захисту населення і засобів попередження злочинів. Афоризм Й.В. фон Гете «Людина, що не знає свого минулого, не гідна свого майбутнього», до речі, описує необхідність висвітлення історичного аспекту формування, становлення та використання спеціальних технічних засобів задля повнішого та ефективнішого реформування правоохоронної системи загалом та її структурних підрозділів.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Процесом дослідження історичного становлення та використання науково-технічних засобів займалися та продовжують займатися П.П. Артеменко, О.С. Бабаєв, Ю.М. Батурін, А.Д. Безруков, Р.С. Белкін, В.М. Бутузов, В.О. Волинський, В.І. Гончаренко, В.М. Колдаєв, В.О. Комаха, В.В. Крилов, Е.І. Низенко, В.С. Овчинський, Ю.Ю. Орлов, О.О. Пунда, М.О. Селіванов, І.Ф. Хараберюш, В.Ю. Щепітько та ін. Але на теперішній час генезис виникнення, становлення та використання науково-технічних засобів у правоохоронній діяльності залишається відкритим через різні підходи до розуміння спеціальної техніки та через різні ставлення до передумов виникнення тих чи інших криміналістичних та правоохоронних органів в різних країнах світу.

Метою статті є вивчення процесу виникнення і розвитку спеціально-технічних засобів в контексті розвитку правоохоронної діяльності в Україні з метою визначення необхідності використання спеціальних технічних засобів в сфері протидії злочинності.

Виклад основного матеріалу. Об'єктивна необхідність застосування технічних засобів у кримінальному провадженні, оперативно-розшуковій та адміністративній